

Határtalanul olvasókönyv
Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Kollégium
7.C osztály
A Magas-Tátrától Pozsonyig
2025. 04. 07-11.

HATÁRTALANUL!

A Magas-Tátrától Pozsonyig

1. nap

A Magas-Tátra földrajza

A Magas-Tátra a Kárpátok legmagasabb hegyvonulata, és a világ legkisebb magashegysége. Szlovákia és Lengyelország határán fekszik, és teljes területe nemzeti parkhoz tartozik, így védett. Két fontos környéke a Szepesség és Liptó, sok természeti szépséggel.

A hegység kb. 100 millió éve alakult ki, amikor az itt hullámszó tenger üledékei összegyűrődtek és kiemelkedtek a földből. Később, a jégkorszakok idején (kb. 1,7 millió éve kezdődött), a hideg idő miatt sok jég borította a tájat. A jég völgyeket, tavakat és sziklás csúcsokat formált ki.

A legutóbbi jégkorszak alatt keletkeztek a csipkés gerincek, teknővölgyek, és a legnagyobb gleccser, ami akár 25 km hosszú is lehetett. A visszahúzódó jég mögött tengerszemek maradtak, például a híres Csorba-tó is.

A Tátra három fő részből áll:

Magas-Tátra (legmagasabb, 371 km²)

Liptói-havasok (legnagyobb területű)

Bélai-havasok (mészköves, virágos rétekkel)

A Magas-Tátra főgerince 26 km hosszú, több csúcsa is 2500 méter fölé magasodik. A legmagasabb a Gerlachfalvi-csúcs (2655 m), a legismertebb pedig a Lomnici-csúcs (2634 m), ahová felvonóval is fel lehet jutni.

A terület nagy része a Tátrai Nemzeti Parkhoz tartozik. Itt kb. 600 km túraút vezet keresztül a hegységen, de egyes részek (pl. Béla-havasok) védettek, és nem látogathatók. Télen, novembertől júniusig a magasabb részeket lezárják.

Ellenőrző kérdések jutalomért

Kérdések és válaszok

- 1. Hol található a Magas-Tátra?**
→ Szlovákia és Lengyelország határán, a Kárpátok része.
- 2. Miért különleges a Magas-Tátra?**
→ A Kárpátok legmagasabb része, és a világ legkisebb magashegysége.
- 3. Milyen nemzeti parkok védik a Magas-Tátrát?**
→ A szlovák és a lengyel Tátrai Nemzeti Park.

4. **Hogyan keletkezett a Tátra?**

→ Kb. 100 millió éve, amikor a tenger üledékei hegységgé gyűrődtek.

5. **Mit okoztak a jégkorszakok a Tátrában?**

→ Völgyeket, tavakat, éles csúcsokat formált a jég.

6. **Milyen jégkorszaki formák láthatók ma?**

→ Teknővölgyek, tengerszemek (például a Csorba-tó), vízesések, csipkés hegyek.

7. **Melyek a Tátra fő részei?**

- **Magas-Tátra** – a legmagasabb
- **Liptói-havasok** – a legnagyobb
- **Bélai-havasok** – mészköves, virágos vidék

8. **Mi a legmagasabb csúcs neve és magassága?**

→ Gerlachfalvi-csúcs, **2655 m.**

9. **Mi a legismertebb csúcs? Hogyan lehet oda feljutni?**

→ Lomnici-csúcs (2634 m), **felvonóval** is elérhető.

10. **Hány km turistaösvény van a Tátrában?**

→ Kb. **600 km** jelzett ösvény.

11. **Mikor nem szabad a magas részekre túrázni?**

→ **November 1. – június 15.** között le vannak zárva a magashegyek.

Ótátrafüred, Grand Hotel

Ótátrafüred (szlovákul: Starý Smokovec, németül: Altschmecks, lengyelül: Stary Smokowiec) üdülőtelepülés, Magastátra város központi része Szlovákiában, a Magas-Tátrában, az Eperjesi kerület Poprádi járásában. A Magas-Tátra legnagyobb és legrégebb üdülőtelepülése. A Magas-Tátrában, Poprádtól 12 km-re északnyugatra fekszik.

Neve Ivan Bohuš Tátra-kutató feltételezése szerint az ószláv smok (= kígyó, sárkány, manó) főnévből származik.

1846. július 31-én kapta mai nevét híres fürdőjére utalásul, azelőtt Schmecksnek hívták, mivel a régi történet szerint a környéken vadászó Csáky István a forrásnál ivó egyik falusi lányt németül így kérdezte: "Schmeckt es gut?". Korábban a forrást Schlangendorfer Sauerbrunnként hívták.

Ahogy Tátrafüred Csáky István grófnak köszönheti alapítását, úgy a felvirágoztatása Rainer János György érdeme. A terület a 20. század előtt Malompatak (szlovákul Mlynica) határához tartozott. Savanyúvízforrását már 1723-ban említik, első épületét, egy vadászlakot birtokosa,

gr. Csáky István építtette 1793-ban. Savanyúvízforrásainak köszönhetően gyorsan kiépült, 1824-ben már étterme is volt, fejlődésében környékbeli vállalkozók játszottak szerepet.

Lakóházat, tánc-, játék- és éttermeket létesített, fürdőt rendezett be, a környéket szabályozta, sétautakat és gyalogutakat épített a közeli völgyekben. Az első fürdőorvost (Dr. Possewitz, 1840) ő alkalmazta és az ő közreműködésének tudható be, hogy Szepes vármegye kocsutatót épített Tátrafüredre. Működése alatt a település látogatottsága megsokszorozódott és nagy hírnévre tett szert.

1865-ben a Tar-pataki-völgyben felépíttette az első tátrai menedékházat, melyet később róla neveztek el Rainer-kunyhónak.

1873. augusztus 10-én Ótátrafüreden alakult meg a Magyarországi Kárpát Egyesület (MKE), Magyarország első, a világ hetedik turista klubja, mely rövid időn belül országos jelentőségű szervezetté vált. Meg kell említeni, hogy a tagdíjakon és adományokon kívül a tátrai fürdőbevételek egyharmada is a Magyarországi Kárpát Egyesületet illette. A Grandhotel 1904-ben, a Tarajkára (Hrebienok) felvivő sikló 1908-ban épült meg. A település 1920-ig Szepes vármegye Szepesszombati járásához tartozott.

Az ótátrafüredi **Grand Hotel** története 1904-ben kezdődött. Kényelmének és szolgáltatásainak köszönhetően már korábban is a legnépszerűbb hegyi szállodák közé tartozott, az I. világháború előtt a világ 10 legjobb hegyi szállodájának egyikeként tartották számon. A szecessziós, fényűzően kialakított, háromszintes épületben annak idején 120 szobát alakítottak ki. Kétszeresen megtört homlokzatának köszönhetően a legtöbb szoba a déli oldalon helyezkedik el. A szállodát 1904. június 30-án nyitották meg a nagyközönség előtt, megnyitásával Ótátrafüreden megduplázódott a szállodai férőhelyek száma. A szálloda saját taxival, játéktérrel rendelkezik, rendszeresen rendeztek itt nemzetközi bridzversenyeket, sakk és vívóversenyeket, valamint szakmai konferenciákat. A szálló vendégei első alkalommal 1904-ben a Karácsonyi ünnepek alatt szánkózhattak a tarajkai szánkópályán. A vendégek a téli idényben ma is használhatják a tenispálya helyén kialakított korcsolyapályát, valamint siklóval kirándulhatnak a Tarajkára. A szálloda vonzerejét növelte az 1931-ben kialakított úszómedence és a golfpálya. A Grand Hotel szolgáltatásait az évek során számtalan híresség, a politikai, a társadalmi, a kulturális és a sportélet kiválóságai is igénybe vették. A szálloda egyik első vendége között üdvözölhették a szász Frigyes Ágost trónörökösét és családját, később többek között a hírhedt Eduard Beneš csehszlovák elnök, Harold Wilson brit politikus, a világbajnok sízó Toni Sailer, vagy az olimpiai bajnok atléta Emil Zátopek is a szálloda vendége volt. A szállodában voltak elszállásolva a Kínából, Indiából, Indonéziából, Jugoszláviából, Laoszból és Mozambikból érkező kormánydelegációk is. Éjszakázott itt a kubai pártvezér Fidel Castro, Andrej Gromiko szovjet külügyminiszter, Kádár János magyar politikus, valamint több ismert cseh és szlovák politikus. Rajtuk kívül neves hazai és külföldi írók, zenészek, karikaturisták, valamint az amerikai énekes és színésznő Nancy Sinatra is a hotel vendége volt egykor.

Csorba-tó

A Csorba-tó a második legnagyobb tó a Tátra déli oldalán, a Szoliszkó-gerinc délkeleti vége alatti teraszon, a Furkota- és a Malompataki-völgy torkolata között, nem messze a Menguszfalvi-völgy torkolatától, 1346 m tengerszint feletti magasságban.

A tó mellett van a Csorbató nevű klimatikus gyógyhely (település). A település a Tátra körül nyugati, a Fiatalság útja keleti végén és a Tátrai villamosvasút és a Csorbáról közlekedő fogaskerekű végállomásánál fekszik. Nevét az alatta fekvő Csorba faluról kapta, amelynek határában fekszik. 1930-ban Miroslav Slavík javasolta, hogy nevezzék át Szlovák-tónak, de javaslata nem talált visszhangra.

Tátra Villamos vasút

A Tátrai Villamosvasút (szlovákul Tatranská elektrická železnica; TEŽ) a Magas-Tátra településeit összekötő keskenynyomközű elektromos vasút Szlovákiában, amely a Szlovák Államvasutak tulajdonában van. A tátrai villamosvasút vonala még a Monarchia idején épült. Az 1896-ban megnyitott Csorbatói Fogaskerekű Vasút után 1908-ban elkezdődött egy Popráddal való közvetlen összeköttetés kiépítése is. A Tátrafüredi Helyiérdekű Villamos Vasutak vonalai 1912-ben készültek el. A villamosvasút meghosszabbítására további tervek születtek, a hálózat keleti irányban Barlangligetig szeretnék volna tovább építeni, de erre végül az első világháború kitörése miatt nem került sor. Első pillanattól fogva villamos motorvonatok közlekedtek rajta.

A vonal 1922-ig magyar tulajdonban volt. A vonalat 1965–1969 között felújították, mivel 1970-ben Csorbatón tartották a sí-világbajnokságot. Ekkor kerültek a vonalra a prágai Tatra által gyártott villamos motorvonatok. A 80-as években a poprádi végállomást átépítették, azóta a szerelvények a Zsolna–Kassa fővonal fölötti peronról indulnak. 2000–2006 között álltak üzembe a Stadler ruttkai üzeme által gyártott új Stadler GTW motorvonatok, ezzel egy időben a régi Tatra típusú villamosokat fokozatosan kivonták a forgalomból.

A 2004. november 19-én pusztító hatalmas orkán a villamosvonalra is súlyos károkat mért. A sínekre eső fák több szakaszon megsemmisítették a felsővezetékét és a tartóoszlopokat. Fél éven keresztül pótlóbuszok közlekedtek Ótátrafüred és Csorbató között. A helyreállítási munkálatok során 300 oszlopot kellett újra felállítani.

Imrikfalva (Dedinky) diákszállás

Imrikfalva vagy Imrefalva[2][3] (1899-ig Imrichfalu, szlovákul: Dedinky, korábban Imrichovce) község Szlovákiában, a Kassai kerület Rozsnyói járásában. Határában fekszik a mesterséges Imrikfalvi-víztározó, melyet a Gölnic-folyó duzzasztásával alakítottak ki. Vize vízerőművet táplál, környékét üdülöhellyé építették ki.

Szűz Mária Mennybemenetele tiszteletére szentelt, római katolikus temploma 1835-ben épült barokk-klasszicista stílusban.

A festői környezetben fekvő település az üdülni vágyók kedvelt helye, mely nyáron a túráknak és vízi sportoknak, télen pedig a téli sportoknak kedvez. Sífelvonója is van.

„Krasznahorka büszke várának” megtekintése.

Krasznahorka neve szláv kifejezés: "szép hegyecske". Rozsnyótól 6 km-re keletre található. A várat a 13. század második felében a Csetneki és Máriássy család építtette, utóbbiak 1290-től 1352-ig birtokolták. 1352-ben a Bebekek szereztek meg és bővítették. Oklevél 1341-ben említi először. Az 1440-es években Giskra serege foglalta el, majd Hunyadi Mátyás visszavette. 1556-ban I. Ferdinánd serege sikertelenül ostromolta. 1566-ban Schwendi Lázár vette be, királyi tulajdonba került, s irányítására az uralkodó várkapitányt nevezett ki Andrassy Péter személyében, aki II. Rudolf császár szolgálatában állt, így 1575-től Andrassy-birtok lett. 1578 és 1585 között reneszánsz erődítménnyé építették ki, majd 1676-ban pompás palotává alakították. 1678-ban Thököly serege foglalta el, 1685-ben őrsége egyéves ostromzár után adta fel. A Rákóczi-szabadságharc idején urai, az Andrassy fivérek közül öten, (István, György, Pál, Miklós és Mátyás) csatlakoztak a kurucokhoz, s csupán Andrassy Péter tartott ki mindvégig a császár hűségén. 1706 őszén rövid ideig itt tartotta fogva II. Rákóczi Ferenc Forgách Simon grófot. A szabadságharc utolsó éveiben csak kisebb létszámú helyőrség szolgált a várban, amit Andrassy György csak 1710 novemberében adott fel báró Peter Joseph de Viard császári tábornoknak.

1812-ig lakták, 1817-ben a felsővárba villám csapott, és legrégebbi részei leégtek, de a többi a 2012-es tűzvészig teljes épségben állt.

2012. március 10-én, szombat délután, a szlovákiai parlamenti választás napján két (11 és 12 éves), a vár alatti illegális telepen élő gyerek cigarettázás közben felgyújtotta a füves domboldalt. Az erős szélben a tetőszerkezet is lángra kapott és beomlott, de a mennyezetek többnyire megóvták a termeket. A gyors tűzoltásnak köszönhetően a falak nagyrészt épen megmaradtak.

A hat órán keresztül tartó tűzben kiégett a legrégebbi, gótikus palota-rész, bennégett Andrassy Gyula fegyvergyűjteménye. Megsérült a reneszánsz palota egy része, megrongálódott a harangtorony a benne található három haranggal. Vasárnap a nagy szélben ismét kigyulladt a vár, de hamar eloltották. Ekkor a nagy tanácsterem mennyezete szakadt be, miután egy falat a szél rádöntött. Itt több száz éves bútorok voltak. Az alsóvárat, a középső-várban a Rákóczi-traktust és a Franciska-gyűjteményt, a kriptá és a kápolna belső tereit nem érintette a tűz. A várkápolnában levő, 1739-ből származó Segítő Szűzanya kegyképe búcsújáróhely.

Andrassy Mauzóleum:

A különlegesen szép, szecessziós stílusú Andrassy-mauzóleumot, müncheni művészekkel, 1904-ben építtette Krasznahorka ura, Andrassy Dénes felesége, Franciska számára.

A szecessziós épület építéséhez a világ különböző márványbányáiból szállították a legjobb minőségű anyagot. Az épület külső vonásaiban az egyiptomi és a bizánci-ravennai építészetre emlékeztet. A bejárat fölött hatalmas dombormű látható az Andrássyak címerével. A belső teret két carrarai márványból faragott szarkofág uralja, rajta a házaspár: Hablawetz Franciska és Andrássy Dénes portréja.

A mauzóleum kupoláját apró, aranyfüsttel bevont, velencei üvegdarabokkal díszítették, az ablakok pedig csiszolt achátlapokból készültek. A térhatású oltárkép Szent Franciskát ábrázolja, 6000 színes márványdarabból áll.

Az egymillió aranykoronába került épület munkáinak számláit a munka végeztével a gróf elégette. A mauzóleum parkjában a család kedvenc tacsójának bronzszobra Stróbl Alajos munkája. Az épület előtt gróf Andrássy Dénesné márványszobra látható.

Gróf Andrássy Dénes (1835-1913), a krasznahorkaváraljai mauzóleum építtetője, Magyarország és később az Osztrák-Magyar Monarchia egyik legjelentősebb nemesi családjának, az Andrássy család fiatalabb, monoki ágának utolsó férfi leszármazottja volt.

Az ifjú gróf az 1860-as évek elején, bécsi tanulmányainak idején, ismerkedett meg későbbi feleségével, a polgári származású bécsi opera énekesnővel, Hablawetz Franciskával (1838-1902). Dénes szülei tiltakozásának ellenére 1866. április 6-án Pisában házasságot kötöttek.

Dénes ezzel a rangon alul kötött házassággal megszegte a nemesi hagyományokat, ezért apja megfosztotta az elsőszülöttnak kijáró jogaitól. Feleségével ezután külföldre mentek, felváltva éltek Bécsben és Münchenben. A grófi pár sokat utazgatott, Dénes annyira megszerethette a ravennai építészetet és művészetet, hogy később egy monumentális és ragyogó mauzóleum építése mellett döntött.

Miután fivére után édesapja is elhunyt, 1872-ben végül Andrássy Dénes örökölte meg a hatalmas vagyont. A gyermektelen házaspár vagyonából több millió koronát fordított jótékony célokra, Magyarország legjótékonykodóbb családjának számítottak.

Dénes és Franciska házassága harminchat évig tartott, amelynek Franciska 1902. október 26-án Münchenben bekövetkezett halála vetett véget. Ideiglenesen ott is temették el. A grófon bánat és mély gyász lett úrrá. De nem csak ő gyászolt, hanem az egész rozsnyói vidék is. Úgy döntött, feleségének egy nagyszabású, önálló kriptát építtet, amelyben majd ő is ott nyugszik az oldalán.

Betléri kastély:

Belépés: 3x10 Eu, 28x5 Eu Április és október: K – V: 9:30, 11:00, 12:30, 14:00, 15:30

A történelmi Magyarország egyik legnagyobb épségben fennmaradt, eredeti bútorokkal berendezett kastélya, a Gömör-Tornai Karszt északi részén, a mai Szlovákia területén, Rozsnyótól néhány km-re északra Betlieren (Betliar) található. Az Andrássyak egykori

vadászkastélyában berendezett páratlanul gazdag enteriőrkiállítás mellett a régió egyik legszebb kastélyparkja teszi teljessé az élményt.

Az eredetileg itt álló XV. századi gótikus kúria falainak egy részét használták fel az 1700 körül felépített reneszánsz és barokk stílusú kastély építésekor. Andrassy István a család betléri ágának alapítója költözött ekkor az ősi fészekből, Krasznahorkáról Betlérre. Később 1792 és 1795 között klasszicista stílusban átépítették, bővítették és angolparkkal vették körül.

Az 1880-as években az épületet a többszintes francia várkastélyok mintájára építették át. A politikailag befolyásos és gazdaságilag jelentős Andrassy család az átépítés során kényelmes vendégszobákat, vadászszalont, játéktermet, ebédlőt és könyvtárat alakított ki. Ebben az időben létesült a fakazettás mennyezetű bejárati csarnok, és a kastély ebben a formában szinte változatlanul maradt fenn napjainkig. Az Andrassy család egészen a második világháború végéig a kastélyban élt. Érdekesek a család által összegyűjtött különböző egzotikus tárgyak is, mint pl. a főkabórból készült eszkimóöltözet vagy a több ezer éves egyiptomi múmia. Természetesen a vadászkastélyban a trófeák sem maradhatnak el.

A festmények között Feszty Árpád, Lotz Károly, Barabás Miklós, Benczúr Gyula, Madarász Viktor művei is megtalálhatók.

A kastély egyik leghíresebb látványossága a nagy központi könyvtár. A kastély könyvtárát 1790-ben Andrassy Lipót alapította és ebből az időből származik belső kialakítása is. Állománya mintegy 20 ezer kötet, főleg a XV.-XIX. századokból származó 15 nyelven íródott hittudományi, történelmi, földrajzi és filozófiai mű.

Kastélypark:

A kastélyt övező csodálatos 81 hektáros park a legnagyobb történelmi botanikus kert Szlovákiában. A XVIII. század végén létesítették Nebbien építész tervei alapján, amikor a kastélyt klasszicista stílusban átépítették. Az építést a franciák „vissza a természethez” filozófiája inspirálta, több kerti építménnyel igyekezett felidézni néhány történelmi építészeti stílus sajátosságait. Így keletkezett többek közt a rotunda, a szabadkőműves csarnok, a nagy halastó melletti regényes kis tornyos vár, amely egyben állatkert is volt, a mesterséges barlang és a nyári lak.

A parkban az akkori divatnak megfelelően vízesést, szökőkutakat építettek ki, szobrokat, ágyúkat állítottak fel.

A park nagyobbik részét csodaszép rétek és tisztások teszik ki, csak a kisebbik rész fásított. A hazai fajtákon kívül van itt több egzotikus növény, mint a hegyeslevelű liliomfa, és a 37 m magas simafenyő. Találunk egy méltóságteljes, 500 éves tiszafát is, de nagyon szépek a vadgesztenyefák, juharok, kőrisek. A parkot keresztül-kasul átszelő ösvényeken kedvünkre sétálhatunk, szinte folyamatos madárcsicsergést hallgatva, az ugrándozó mókusokat figyelve, de ne lepődjünk meg, ha netán egy-egy nagyobb vadállat is utunkba kerül, pl. őzek,

dámszarvasok. A park hegy felőli része ugyanis nincs bekerítve, szabadon csatlakozik a hegység erdeihez.

3.nap

Besztercebányán séta:

Besztercebánya Szlovákia hatodik legnagyobb városa, Közép-Szlovákia kulturális és gazdasági központja és egyben több állami intézmény székhelye. Az 1920-as Trianoni békeszerződésig Magyarország része volt, melynek nyomait a mai napig felfedezhetjük. A város a nevét a Garamba torkolló Beszterce-patakról kapta. A patak neve pedig a szláv "bystrica" (= gyors folyású patak) szóból és a terület kincseiről, az ércbányáiról kapta. A település jelentősége annak köszönhető, hogy igen gazdag különböző ércekben, és két fontos kereskedelmi útvonal kereszteződésénél található.

A Garam folyó két partján elterülő Besztercebánya területe az ókortól folyamatosan lakott volt. Már az időszámítás előtt bányásztak itt ércet, a honfoglalás után bányatelepe a zólyomi várhoz tartozott. 1255-ben említik először "Byzterchebana" néven, amikor a tatárjárás után IV. Béla türingiai szászokkal népesítette be és városi rangra emelte.

A középkorban fő bevételi forrása a rézbányászat volt. A várat és a városfalat a 13. században kezdték el építeni, majd a 16. században megerősítették. 1620-ban Bethlen Gábor országgyűlést tartott itt, melyen őt királlyá választották.

A város fénykora a 15. és 16. századra esik, ekkor működött itt a Thurzó és Fugger család híres rézbányászati társasága.

A Rákóczi szabadságharc idején fontos hadiipari központ volt. 1708-ban visszafoglalták a császáriak. Erődítményeit lebontották, csupán a Mészáros-bástya és a várostorony maradt meg belőle.

Püspökségét Mária Terézia alapította. Az 1920-as trianoni békeszerződéssel elszakadt Magyarországtól.

Besztercebánya Mikszáth Kálmánt is megihlette. A városban és annak környékén játszódik a Szent Péter esernyője és a Beszterce ostroma című regénye.

Nevezetességei:

Ferde várostorony: Az Óratornyot 1552-ben építették, és a városi fogház részét képezte. 20 méter magasan lévő kilátójából pazar kilátás nyílik a térre, a városra és környékére. A toronyba, amely 68 cm-es dőlésszöge miatt rászolgált a „ferde” jelzőre, 101 lépcsőfokon keresztül lehet feljutni.

Mária-oszlop: A sokszögű alapzaton álló Mária-oszlop 1719-ben épült, a pestisjárvány elmúlásáért kifejezett hála jeleként. Az alapzaton Szűz Mária 245 cm magas szobra áll, melynek alkotója ismeretlen.

A Fekete obeliszk 1945-ből származik. A II. világháborúban, Besztercebáya felszabadításakor elesett szovjet és román katonák emlékére emelték.

Mátyás-ház: 1479-ben épült a későgótikus Mátyás-ház. Mátyás-ház őrzi Mátyás királyunk egykori szálláshelyét gyönyörű erkélyével és homlokzati címerével. A ház különleges elhelyezkedése miatt is érdekes: beékelődik a szomszédos Bányász-bástyába.

Az épületben a besztercebányai helytörténeti múzeum, a Közép-Szlovákiai Múzeum kiállítását látogathatjuk meg.

Thurzó-ház: A főtér déli oldalán álló Thurzó-ház a múltban a Thurzó és Fugger család kereskedelmi társaságának központja volt, ma múzeumként működik. A ház középkori alapokon épült, kétszintes reneszánsz palota, melyet a levéltári források szerint bethlenfalvi Thurzó János vásárolt meg 1495-ben a rozsnyói Láng Jánostól.

A reneszánsz homlokzatú ház földszintjén található az ún. zöld terem, melynek mennyezet-, illetve falfreskóit a 15. század második felében festették. A freskókon Hunyadi Mátyás és Aragóniai Beatrix címerei, Mátyás király, bányászattal kapcsolatos, ill. bibliai témájú, figurális jelenetek (Szent György és a sárkány, Krisztus és a samáriai asszony, az Ítélet napja, Zsuzsanna és a vének stb.) láthatók.

Városháza: 1500-ban emelték a Városháza épületét, két különálló gótikus ház összevonásával. Csaknem 250 éven át a városi tanács székhelye volt. Számos értéke marad fenn: csodálatos neobarokk csillár, az eredeti ajtók 1698-as bevéselt dátummal, az értékes freskók és boltívek.

Beniczky-ház: Beniczky Tamás háza. Nyílt árkádjaival, kőoszlopokon nyugvó, szőlővel futtatott boltíveivel hívja fel magára a figyelmet az épület. Későbbi tulajdonosa, Szentiványi László elhelyeztette a kapu fölött családi címerét, melyen korhű öltözetű bányászok láthatók.

Várnegyed: Várát, megerősített falait a 13. század második felében kezdték építeni. Feladata a királyi kincstár és a réz- valamint ezüstműveletből származó jövedelmek őrzése volt. A vár fokozatosan épült ki. A várnak és várfalnak már csak maradványai láthatók. A besztercebányai főtérről a várnegyedet a magas barokk toronnyal büszkélkedő félköríves hajdani bástya, a Barbakán választja el.

Barbakán: A mesterségesen kialakított vizesárok fölött ívelő, várnegyedbe vezető bejáratot 1512-ben építették, és a város tornyát vette körül. Termeiben jelenleg vendéglő és kávézó üzemel.

A Várnegyedben álló **Szűz Mária mennybemenetele plébániatemplom**ot 1255-ben kezdték építeni, ez a város legrégebbi épülete. A korábban német templomként emlegetett gótikus templom legfőbb nevezetessége az 1478-ban kialakított, a bányászok védőszentjét ábrázoló Szent Borbála szárnyas oltár, amelyet a híres lőcsei Pál Mester készített. 1761-es nagy tűzvészben a templombelső jelentős része, így faragott főoltára is megsemmisült. A tűzvészt követően barokk stílusban építették át.

A várerőd északi részéhez 1492-ben építették a **Szent Kereszt-templomot**. A szlovák templomként ismeretes templomot az 1761-es nagy tűzvészt követő átépítették. Főoltárának domborművei Szűz Máriát és Mária Magdolnát ábrázolják. Reneszánsz keresztelője 1652-ből származik.

Xavéri Szent Ferenc-templom: A templom a 18. század elejéről származik, és már kétszáz éve szolgál a besztercebányai püspök székesegyházaként. A katedrális alakja a római Il Gesu jezsuita templomot mintázza.

Bethlen-ház: A ház nevezetessége, hogy 1620-ban itt ülésezett az a magyar országgyűlés, amely Bethlen Gábor erdélyi fejedelmet magyar királlyá kiáltotta ki. Buda elfoglalása után (1541) Besztercebányán tartották az első országgyűlést (1542). Majd 1620. augusztus 25-én a rendek itt kiáltották ki magyar királlyá Bethlen Gábort (A Magyarország királya címről 1621 végén lemondott). Az épület ma a Közép-szlovákiai Galéria otthona, amely rendszeresen ad teret főleg modern és kortárs képzőművészeti tárlatoknak.

Katolikus Gimnázium kertje: A katolikus gimnázium kertjében kuriózumnak számító, mintegy százéves, védett bodzafa található, melynek magassága eléri a 8 métert, törzsének kerülete 165 centiméter, koronájának átmérője 10 méter körüli.

Selmecbányán séta a Világörökség részét képező belvárosban az egykori tehetős bányatulajdonosok lakóházai közt.

A nemesfémek bányászatának nagyon hosszú történelme van a Selmeci-hegységben. A környéket már 1156-ban terra banensiumként (bányászok földje) említi egy korabeli okirat. A bányászott nemesfémek közül az ezüst játszotta a legnagyobb szerepet, ezért „ezüstvárosnak” is nevezték.

A rendkívül sűrűn sorakozó telékekről az érceket kimosó patakok adtak hírt, így ezek folyását követve találtak rá a helyiek az ásványkincsek felszíni kibukkanására, a „Csillógó-hegyre”. A hegyet már a IV. Béla által idecsábított német bányászok keresztelték el: ez a belváros oldalában magasodó Glanzenberg, a világ legvastagabb (3 m-es átmérőjű) ezüsttelérének lelőhelye. Ahogy a lakosság a termelőhelyek mellé telepedett le, fokozatosan kialakult Selmecbánya tagolt hegyvölgyi szerkezete, amit Mikszáth Kálmán találóan így jellemzett: „képzeld magadnak háromezer hegycsúcsot, ugyanannyi völgykatlant, egy tucat sziklát, mely sűrűn be van építve mindenféle alakú házakkal, melyeknek előrsze sokszor háromemeletes, míg ellenben a háta szerényen odalapul a hegyhez”

A város fejlődését és gazdagságát biztosító bányászat a 16. században, a tengerentúli nyersanyagkészletek felfedezése idején rogyant meg, pedig két évszázaddal korábban még Európa ezüsttermelésének felét szolgáltatta a Magyar Királyság, s benne elsősorban Selmecbánya.

Ahogy a bányászoknak egyre mélyebbre kellett hatolni a telékek mentén, a betörő víz is fokozott problémát jelentett. Erre válaszul dolgozta ki Hell József Károly és Mikoviny Sámuel a

Selmecbánya „második ezüstkorát” elhozó vízerőmű-rendszert: a több mint 70 km-nyi csatornával táplált, összesen 60 duzzasztott tó vizével működtették a bányák szivattyúit, az ércőrlőket és számos szállítógépet. A 18. század második felében Selmecbánya 33 ezer lakosával az ország harmadik legnagyobb városává és a világ ezüstkitermelésének közel harmadát szolgáltató ipari központtá fejlődött. Jelentőségét hangsúlyozza az 1735-ben alapított Bányászati Akadémia létrejötte is, ami néhány évtized múlva a világ első felsőfokú műszaki iskolája lett. 1790 és 1863 között a Selmeci-hegység alatti bányákban 490 tonna ezüstöt és 11 tonna aranyat bányásztak ki.

A mélyből felélt kincsek a felszínen szerencsére otthagyták lenyomataikat. Bár a bányászatnak régen leáldozott, a település pedig megtépázott, álmatag kisvárosként került ki a 20. század viharaiból, Selmecbánya mára ismét magára talált, és jó kedélyű, egyedi karakterű helyként várja a népes számban érkező turistákat.

Alsócsitáron Kodály Zoltán emléktáblájának megkoszorúzása, ének óráról ismert “A csitári hegyek alatt” című népdal eléneklése.

2005. augusztus 8-án František Tóth akkori szlovák kulturális miniszter és magyar kollégája, Bozóki András leplezte le Kodály Zoltán zeneszerző emléktábláját, amely Csáky Pál miniszterelnök-helyettes hivatalának támogatásával készült. A magyar nyelvű tábla ellen már akkor tiltakozott a kerületi HZDS, később pedig a héttagú helyi képviselő-testület egyik tagja az 1995-ös szlovák nyelvtörvény megsértéséért feljelentést tett. A szlovák kormány arra kötelezte a falut, hogy teremtsék elő a szükséges pénzt, és a tábla fölé helyezték el ugyancsak márványból készült szlovák nyelvű változatát

A festői környezetben lévő **Nyitrán** városnézés:

Nyitra nevét a várat félkörben körülölelő Nyitra folyóról kapta. Valószínűleg a X. század első éveiben került a magyarok kezére a Kárpát-medence északnyugati része, Nyitra környéke is, mivel a frankokkal vívott küzdelemben és testvérharcban meggyengült, széthullott Morva Fejedelemség nem tudott ellenállni a harcos, lovas-nomád nép támadásának. Nyitra vára az Árpád vezette törzs szállásterületéhez tartozott, később Taksony és Géza fejedelmek, majd I. Szent István király egyik hatalmi központjának számított a felvidéki területeken.

Amikor Szent István létrehozta a királyi vármegyerendszert, Nyitra a róla elnevezett vármegye központja lett, ahol az uralkodó pár Szent Imre tiszteletére egy kápolnát is alapított. Valószínűleg szintén az első királyunk idejében alapították a Zobor-hegyen a Szent Ipolynak felajánlott bencés monostort, melynek híres lakói voltak a XI. század elején Szent Zoerárd (Szórád) remete és tanítványa, Szent Benedek, akik az első magyar szentek közé tartoznak.

A várban vakíttatta meg és őriztette István a rokonát, Vazult. Rabságának helye, a várfal egyik bástyája ma is látható.

I.László király, aki Vászoly unokája volt, a nyitrai várban halt meg. Holttestét innét vitték előbb Somogyvárra, majd Nagyváradra.

Könyves Kálmán 1113-ban megalapította a nyitrai püspökséget, azóta a vár püspöki székhely és birtok. A régészek szerint már ekkor megkezdtek a földvár kőfalakkal való átépítését. A várat a tatárok nem is tudták elfoglalni. 1248-tól elvileg szabad királyi város volt, de a polgárok nem tudták jogaikat érvényesíteni, gyakorlatilag püspöki birtok maradt.

A várat rövid időre elfoglalta Ottokár cseh király, Csák Máté, a husziták és Kázmér lengyel király is. 1582-1588 között olasz bástyákkal erősítik meg a püspökvárat. 1605-ben Bocskai fejedelem csapatai, 1620-ban Bethlen Gábor hajdúi, 1663-ban a törökök foglalták el rövid időre.

Rákóczi fejedelem kurucai 1704-től 1708-ig tartották megszállva. A szabadságharcot követően az erősség elvesztette hadi jelentőségét, azonban mint a nyitrai püspök székhelye, a benne álló székesegyház miatt később is forgalmas egyházi helynek számított.

Az első világháborút követő trianoni békediktátumban Csehszlovákiához csatolták a várost, amit 1918 decemberében szálltak meg a cseh legionáriusok. Az 1938-as első bécsi döntés nyomán Nyitra járás délkeleti sarka visszakerült Magyarországhoz, azonban Nyitra városa maradt a határ túloldalán.

Egykori vármegyeháza, A Megyeháza a város legrégebbi részének szomszédságában, a nyitrai várdomb és Felsőváros tövében áll. Az első Megyeháza a jelenlegi épület helyén a 17. században épült. Később, a 18. század végén egy hatalmas késő barokk palotaépület váltotta fel. A 19. század folyamán az épületet többször átépítették, legerőteljesebben neobarokk stílusban 1874 körül.

Kanonokház, Atlasz szobor: Nyitrának, az egykoron királyi, majdan püspöki városnak – történelmi fontosságához mérten – sajnos kevés a jelentős képzőművészeti alkotása, köztéri szobra. Ám a felsővárosban, a Pribina téren, közel a várhoz két szobrot is találhatunk. Az egyik a tér felső részén látható, a kiemelkedő kör alakú gránit alapra helyezett 6,6 méteres Pribina herceg bronzszobra. A nyitrai születésű Bártfay Tibor szobrászművész alkotása. A másik az Atlasz-szobor, amelyet a nyitraiak Corgonynak hívnak. A szájhagyományok szerint Corgony becsületes, nagyon békés, családját szerető, hatalmas erővel bíró kovácmester volt. Különösen a két karja volt roppant erős. A törökök több napon át ostromolták a várost. Egy keserves napon már úgy tűnt, hogy a vár menthetetlenül török kézre jut. Ekkor lépett ki műhelyéből a békés természetű kovács, Corgony, ezúttal dühös is volt, mert kedvelt vadászatait zavarták meg az oszmánok. Szurtosan, füstösen és kormosan, feketén lépett a várfalra. Azonnal munkához látott, azaz a törökök üzéséhez. Hatalmas porölyével ahová lecsapott, szinte utat vágott a kontyos seregben. Azután óriási kötömböket, kősziklákat dobált a török seregre.

Amikor a vad, kíméletlen janicsárok meglátták a toronymagas, szuroktól fekete embert, nyomban futásnak eredtek és Allah nevét kétségbeesetten kiáltozván adták hírül, hogy a gyaurok várát maga az ördög védi, az ördöggel szembe szállni pedig nem lehet. Nem is próbálkozott többé a török a nyitrai vár elfoglalásával, amíg Corgony a felsővárosban állt a bástyán a várvédők seregében...

Vár – Vazul-torony: A Vazul-torony helyén hajdan erődítmény állt, melyet fokozatosan átépítettek. Az eredeti torony kétszintes, két bejáratú volt: az egyik bejárat az udvarról, a másik a vár kerengőjéről vezetett a toronyba. A torony alsó részén lőrések, emeletén 3 ablak került kialakításra. A torony alatt található a régi várbörtön. A torony és a várfal egy kis udvart fog közre, itt áll a vár kútja, mely mintegy 60 m mély volt.

Szent István fiának, Imre hercegnek a halála után Vazul igényt tarthatott a trónra. Kézai krónika szerint István először őt is jelölte, azonban Gizella királyné nyomására Orseolo Péter – Géza leányági unokája – kedvéért később mégis mellőzte. Vazul nem akarta elismerni Pétert a trón örököséül, ezért őt István elfogatta, és Nyitrán őriztette. Végül, hogy az uralkodásra alkalmatlanná tegye, szemeit kitolatta, fiait pedig száműzette. A 14. századi krónika szerint fülébe ólmot öntöttek, de ennek hitelét sokan kétségbe vonják. Vazulról megvakíttatása után többé nincs szó. A történészek feltételezik, hogy belehalt a tortúrába, vagy annak következményeibe.

Később Vazulnak két fia – András és Béla, majd két unokája – Géza és László került a magyar trónra. László király az, aki majd 1083-ban Istvánt oltárra emeli, majd őt magát is szentté avatták 1192-ben. Szent László, legendás lovagkirályunk alakja a mai napig ott van Nyitra megye címerében.

Püspöki székesegyház: A nyitrai várban található a püspöki Szent Emerám-székesegyház, amely három, különböző évből származó templomépítmény egyesítésével jött létre. Három alkotórésze közül első a 11. századi román templom, ezt követi a 14. századi, eredetileg gótikus Felső templom, majd a 17. századból származó Alsó templom. A Nyitrán található székesegyház legrégebbiről fennmaradt része a román stílusú templom, amelynek keletkezése a 11. századra tehető, a legújabb régészeti kutatások szerint pedig az alapjai a 9. századból származnak. A 13. század második felében pusztító tűzvészt követően átépítették, Trencséni Csák Máté seregének pusztítása után, 1317-ben a gótikus templom új épületéhez csatolták. Ettől kezdve a káptalan hiteles helyeként, majd később a katedrális kincstáraként szolgált. Ma a Felső és az Alsó templommal együtt a vár legértékesebb részét – a püspöki székesegyházi templomot – a Szent Emerám-bazilikát alkotja.

Szállás, ellátás **Jelenecen:** Gímes várának romjai a Tribecs hegység déli lejtőjén található, megközelítőleg 5km távolságra északi irányba, Gímes (szlovákul Jelenec) községétől. A Forgách nemesi család birtokát képezte. A várat 1253 - 1270 között építették, a régi erőd helyén.

A 15. században nagymértékű építkezés vette kezdetét, új paloták és erődítménnyel bővült. A munkálatok a 16. században is folytatódtak. Gímes vára egyike volt azon kevés váraknak, ahol az építkezési munkálatok egészen a 18. században is folytatódtak. Ebből az időszakból származik a barokk kápolna is. 1722-ben barokk építészeti stílusú kastélyt is építettek, majd 1885-ig használták is.

4.nap

Bajmóc, a romantikus francia kastélyokat idéző vár. A tanulók kiselőadással felidézik a parkban álló **Mátyás király hársfájához** fűződő legendákat.

A várkastélyt egy mésztufa dombon építették, amelyen a 11. században egy középkori vár állott. A múltban a leghíresebb nemesi családok birtokolták. Először a középkori magyarországi végvárlánc tagja volt, később azé a Trencsénig húzódó, 30 várból álló védvonalé, amit Pozsonyból irányítottak.

Utolsó tulajdonosa a Pálfi család volt. Pálfi János gróf a 19. század végén az egész objektumot átalakíttatta a közép-franciaországi Loire-folyó mellett álló várak mintájára. A romantikus elképzelésű középkori vár jellegzetes körvonalait idézik a palota, kápolna és tornyok meredek tetői.

Jelenleg a művészet-történeti múzeum gyűjteményét állítják ki a várkastélyban. A kiállított tárgyak közt a 19. és a 20. század fordulójából származó eredeti berendezéseket és műtárgyakat látni. A maga nemében egyedülálló és a legértékesebb művek közé tartozik a 14. század közepéről származó későgót képgyűjtemény - a firenzei N. di Cione Ortagna ún. Bajmóci oltár c. műve. A várkastély megtekintésének része a várkastély alatti cseppkő barlang meglátogatása, amely össze van kapcsolva a 26 m mély várkúttal.

A várban megrendezett sok rendezvény közül a legismertebb a rendszeresen április végén és május elején megrendezésre kerülő Nemzetközi Szellem- és Kísértet Fesztivál. Ebben az időszakban a Bajmóci várkastély az egész világ kísérteteinek, boszorkáinak és vámpírjainak a találkozóhelye.

A várkastély területének elválaszthatatlan része a park és az erdősített park. A vár előtt álló, 28 méter magas és 12,5 méter törzsátmérőjű, több mint 700 évesre becsült hársfát a hagyomány szerint Csák Máté ültette 1301-ben. Úgy tartják, hogy Mátyás király is tartott itt országgyűlést, és a fa árnyékában hűsölve hozott egy sor rendeletet. „Oklevelei közül többet állított ki innen sub tilia nostra Bajmocensi, azaz »a mi bajmóczi hársfáink alól« keltezve”.

Trencsén, séta a várhoz, mely Csák Máté tartományi székhelye, jeles történelmi események (békeszerződés, eljegyzések, esküvők, Szent Korona őrzése) helyszíne volt.

A helyszínhez kötődő történelmi személyiségek (a “kiskirály” Csák Máté, Károly Róbert, Hunyadiak, Szapolyaiak, Bocskai, Rákóczi) és a **vesztes trencsényi csata** felidézése. **Ady Endre: Csák Máté földjén** c. versét elszavalja egy tanuló.

Az erődítmény **Trencsén** városának, de talán az egész Vág mentének legnagyobb látnivalója. Trencsén várának neve szinte egybeforr a fékevesztett rablóbaró, a vaskézzel uralkodó nagyhatalmú kiskirály, Csák Máté nevével. Az egykor szinte az egész Felvidéken uralkodó gátlástalan főúr sasfészke stratégiai erősségként dacolt az Anjou uralkodóházzal és a pápai kiközösítéssel, falain belül gazdája mindenkor a környék igazi urának érezhette magát.

A vár története

A legkorábbi időkben limesen túli táborhelyként használta ki jól védhető adottságait a Római Birodalom II. légiója. Ennek emlékét a vársziklába vésett Trencsényi felirat őrzi, a germánok feletti győzelmet hírül adva. Trencsén várát egy oklevél 1069-ben említi először, mint magyar királyi várat. Ellenállt a tatár támadásoknak, stratégiai fontosságúvá azonban Csák Máté székhelyeként vált. Ez a féktelen étvágyú nemes innen fosztogatta és kebelezte be csaknem az egész Felvidéket maga alá gyűrve kisnemeseit, elfoglalva várait. Uralkodása alatt, 1302-től haláláig, 1321-ig, a már a XI. században megépített erődöt jelentősen kibővítette, hatalma és gazdagsága jelképeként palotát is emeltetett, fényűző udvartartást tartott.

Csák Máté halálát követően olyan történelmi nagyjaink birtokaként került kézről-kézre, mint Cillei Borbála, Hunyadi János, Szapolyai János, a Thurzó család vagy az Illésházy család. A vár gazdag történelmi eljegyzések, esküvők színhelye is volt, itt jegyezte el Luxemburgi Zsigmond Nagy Lajos király leányát, Máriát, Mátyás király a cseh király lányát, Podjebrád Katalint és itt esküdött meg Szapolyai István lánya is Jagelló Zsigmond lengyel királlyal.

További átépítések során a Malom- és Jeremiás-toronnyal valamint a Borbála, Lajos és Szapolyai palotákkal bővül. A XVI. században tűzérési harcra alkalmas védőművekkel erősítették meg. Nádori központként a reneszánsz ízlésnek megfelelő síktetős arculatot nyer. Erejét jelzi, hogy az 1663-as török invázió során a támadók ostromra nem is vállalkoznak, inkább felgyújtják a várat. Ezután épül meg csillagtornya. Öt esztendőn át kuruc kézen van (1704-1708), majd egy súlyos vereség után labanc helyőrség veszi birtokba egészen 1782-ig. 1790-ben az itt állomásozó katonaság gondatlansága következtében súlyos tűzkárokat szenved. Romjaiból a XX. század folyamatos rekonstrukciói során éled újjá.

A vár a belváros fölé magasodó 260 m magas hegyre épült igen, látványos, a hegyre felkúszó falai, bástyái az esti díszvilágításban a leghatásosabbak. A hatalmas kiterjedésű erődítménybe az előváron keresztül juthatunk be. Itt találjuk a Mátyás-tornyot (vagy Óra torony), nagy létszámú védősereg elszállásolására alkalmas egykori laktanyák romjait, a nagyszerű kilátást nyújtó Ágyú-bástyát (a Vág hidainak védelmére), a várudvar sarkában van a legenda övezte híres közel 80 m mély várkút.

A szerelem kútjának is hívott kút nevét egy régi legenda alapján kapta, a vár ura Szapolyai István az egyik török elleni portyázás során elrabolt egy fiatal lányt, Fatimét, akit a várban tartott fogva. A lány kedvese, Omár bég egy nap megjelent a várban, és ki szeretne volna váltani jó pénzért Fatimét, Szapolyait azonban nem érdekelte az arany, azt mondta, akkor engedi szabadon a leányzót, ha Omár és egy kutat a várudvaron. A legény, katonái segítségével neki is esett a nagy munkának, és 1111 nap elteltével felbuggyant a víz a kút mélyéből.

A felső vár nagy részét a különböző korokban épült palotaépületek alkotják, melyek ma a Trencsényi Múzeum kiállításainak szolgálnak otthonul, a gyűjtemény nagy része a középkori nemesség fegyverzetét, ruházatát és mindennapjait örökíti meg. A Lajos-palotában gazdag középkori fegyvergyűjteményt találunk, míg az ún. Nyári-toronyban a Benedek rendi szerzetesekről szóló kiállítás és régészeti gyűjtemény látható. A Szapolyai-palotában az

Illésházy család galériáját rendezték be, számos érdekes korabeli festmény segít felidézni a kor szellemét, a környék nagyurait és családjait.

A vár legérdekesebb látnivalója a Máté-torony, mely az erődítmény legmagasabb tornya, tetejéről páratlan kilátás nyílik a vár falaira, bástyáira, a városra és a környező hegyekre. A torony harmadik emeletén lakott a kiskirály, jelenleg egy kisebb kiállítás tiszteleg emlékének. Az alsóbb szinteken fegyverkiállítást láthatunk.

A vár területén májustól szeptemberig középkori várjátékokat, koncerteket szerveznek. Augusztus végén kerül sor a látványos trencsényi várünnepre, melyen többek közt lovagi bemutatók szórakoztatják a látogatókat.

A szálláson útinapló írása.

Szállás, ellátás Jelenecen.

5.nap

Séta az évszázadokon keresztül Magyarország egyházi központjaként működő **Nagyszombat** óvárosában. **Pázmány Péter alapította magyarországi egyetem, Kodály gimnáziuma, a bazilika és a várostorony.**

Szagrális értékeinek köszönhetően nevezik Kis Rómának, pezsgő kulturális élete, izgalmas kávézói, modern gasztronómiai kínálata miatt Berlinhez, történelmi borvidéke miatt Toscanához is hasonlítják a Magyar Királyság egykori egyházi központja, Nagyszombatot.

Az egyik első magyar szabad királyi város kereskedelmi jelentőségének köszönhetően kapta kiváltságát IV. Béla királytól 1238-ban. Amikor a törökök 1543-ban elfoglalták Esztergomot, az érsekség ide tette át székhelyét, és Nagyszombat a következő 250 évben Magyarország kulturális és egyházi központja lett.

1635 szintén nevezetes dátum, a jezsuita rend Pázmány Péterrel az élen ekkor alapította meg a **Nagyszombati Egyetemet**, a mai ELTE jogelődjét. A történelem levegőjét ma is számtalan épület, utca, templom őrzi a városban, amely ugyanakkor az itt élő diákoknak, művészeknek és kreatív alkotóknak köszönhetően Nyugat-Szlovákia egyik lüktető, izgalmas és modern települése

Várostorony: Az 57 méter magas figyelőtorony a 16. században épült. 1729 óta óraserkezet működik benne, amelyről több mint száz éve napi rendszerességgel a Nemček család gondoskodik. Hangját minden negyedórán hallhatjuk, legszebben és leghosszabban délben szólal meg. A torony kilátója a turisták egyik kedvence, ahonnan szép időben a Kis-Kárpátok lábáig is ellátni. A tetején álló Immaculata-szobor érdekessége, hogy elől és hátul is van arca, ami azt jelenti, hogy Szűz Mária sosem fordít hátat a városnak.

A 17. században épült **Keresztelő Szent János-székesegyház**at vagy „egyeteminek” is nevezett templomot Szlovákia első korai barokk épületének tartják. Több mint 20 méter magas fa főoltára legmagasabb korai barokk oltár az országban.

Gótikus és barokk elemeket ötvözt a kéttornyú **Szent Miklós-bazilika**, amelynek építését a 14. században kezdték meg. A török hódoltság idején ez volt a Nagyszombatba költözött esztergomi püspökség fő temploma. Barokk kápolnájában őrzik a nagyszombati könnyező Szűz Mária kegyképet, emiatt a bazilika Mária-kegyhelyként is ismert.

Bár az 1635-ben alapított **Nagyszombati Egyetem** 1777-ben Budára költözött, az egykori épületek ma is állnak. Az Adalbertinum, a Rubrorum, a Marianum, a Stephaneum vagy a nemesi konviktus a város gazdag tudományos életéről mesélnek.

A program az egykori magyar koronázási fővárosban, a reformkori országgyűlések helyszínén, **Pozsonyban** folytatódik. Megtekintjük a koronázásoknak helyet adó **Szent Márton Dómot**, az egykori **országgyűlések** házát, **Óváros házát**, **Mihály-kaput**. Már a 9. század végén jelentős, székhelyként szolgáló várerőd szerepét betöltő vár parkjában sétálva különböző szemszögből tárul elénk Pozsony városa. **Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én** című versének elszavalása, majd indulunk haza.

Szent Márton Dóm: 15. századi háromhajós gótikus templom, egykori koronázó-templom. A szoban forgó dicső időkre emlékeztet a koronázó korona hasonmása, amely a templomtorony csúcsán látható 85 méteres magasságban, és amely súlya 150 kilogramm. 1835-ben itt Ludwig van Beethoven bemutatta a Missa solemnis c. művét, és 1884-ben Liszt Ferenc itt vezényelte a Magyar Koronázási Misét. Az építésen és a hozzáépítésekben a bécsi Szent István-dómon dolgozó ismert építészek – Hans Puchsbaum majd Anton Pilgram dolgoztak. A templom 1452-ben lett felszentelve, de az ezt követő utólagos hozzáépítések 1510-ig tartottak. Csak a 18. században kezdődtek új módosítások barokk stílusban, amit híres művészek valósítottak meg. A 19. század közepén egy következő átépítésen esett át, ami a templom regotizációjához vezetett. Az eredeti hat harangból csak a legnagyobb és legrégebbi, az 1674-ből származó Wederin nevű maradt meg, melyet Balthasar Herold öntött ki. Ez a 2,5 t tömegű harang Európa legértékesebbjei közé tartozik. A többi harangot az I. világháború alatt szétolvasztották. Csak 2000-ben kapott a Szent Márton-templom öt új harangot, ajándékként a szomszédos államok fővárosaitól. Miután a 16. században a törökök elfoglalták az ország nagy részét, Pozsony a magyar királyi koronázási város titulását szerezte meg. A koronázó templom a Szent Márton-dóm lett, és az első koronázás 1563-ban történt. 1830-ig itt összesen 11 uralkodót és 7 királyi feleséget koronáztak meg. Az összes koronázott uralkodó a Habsburg-családból származik. A koronázás előestjén a korona és a királyi jelvények az őrzött várból a dóm sekrestyéjébe lettek áthordva.

Reggel a várból elindult az uralkodó az ünnepi menettel, harangszó, ágyúdörgés és trombitaszó mellett. A koronázást és a misét követően a menet a városon keresztül a ferences-templomba

tartott, ahol a király a kiválasztott nemeseket lovaggá ütötte. A koronázási hagyomány mindig az utolsó júniusi hétvégén éled fel. Ez a legnagyobb ünnepség a városba minden évben tízezer kíváncsiskodót húz be, akik a pompás történelmi ceremónia, a tornák és az ünnepségek részévé válnak. A koronázási ünnepségek alatt Kékfrankost szolgáltak fel, amit állítólag Mária Terézia is szeretett, akit a Szent Márton-dómban magyar uralkodóvá koronáztak.

A magyar országgyűlések háza: 1753-ban építették. 1802 és 1848 között itt tartották a magyar országgyűléseket. 1825-ben itt alapította Széchenyi István a Magyar Tudományos Akadémiát. Az 1843-44 évi országgyűlés itt mondta ki a magyar nyelv hivatalossá tételét a latin helyett. 1849-től laktanya volt, 1859-ben a Helytartóságé lett. 1891-ben a királyi ítélőtábla foglalta el. 1953-tól egyetemi könyvtár.

Óvárosháza: A pozsonyi Óváros legszebb polgári épülete, a Fő térre nyíló Óvárosháza öt évszázadot felölelő három stíluskorszak ékes példája. A homlokzatokon és a belső terekben a gótika, a reneszánsz és a barokk jegyei fedezhetők fel, és a stílusok keveredése ellenére az épületkomplexum harmonikus egésznek alkot. A bonyolult építészeti fejlődésen keresztülment épület helyén eredetileg egy román stílusú erődített lakóház állt, mely a város előkelői közé tartozó Jakab család tulajdonát képezte. A XIV. század végén a házat megvásárolta a város, hogy ott ülésezzen a városi tanács. A ház azonban idővel túl kicsinek bizonyult, és később a szomszédos házakat is megvették és hozzáépítették. A nagyszabású késő gótikus átalakításokat követően a pozsonyi városháza 1436-ben kezdte meg teljes körű működését az épület falai közt.

A XVI. században reneszánsz árkádsorral bővült az udvar, majd a barokk korban történtek nagyobb átalakítások, bővítések, ekkor épült a ma is látható torony. A város gazdasági és politikai jelentősége növekedésével folyamatosan bővült újabb szomszédos paloták hozzácsatolásával a városháza. Mai végső formáját 1912-ben kapta, amikor hozzáépítették a déli és nyugati neogótikus és neoreneszánsz szárnyat.

A városháza helyiségeibe már 1868-ban beköltözött a Városi Múzeum, így ez tekinthető a legrégebbi pozsonyi múzeumnak.

Mihály-kapu: A Mihály-kapu az egykori négy, a Pozsonyt védő középkori kapu egyike. Nevét a közelében egykor állt, rég lerombolt szent Mihály-templomról és a kapu előtt lévő település nevére kapta. A „külváros” felől a kapuhoz a barokk Szent Mihály hídon juthatunk el az egykori vizesárok felett. A város középkori erődrendszerének egyetlen épségben megmaradt kapuja. Első ütemben – a 14. század végén, a 15. század elején, tehát Luxemburgi Zsigmond uralkodásához köthetően – rakták le alapjait és építettek egy emeleti szintes tornyot. 1511 és 1513 között megmagasították, majd 1753 és 1758 újra átépítették. Ekkor nyerte el mai formáját; azaz ekkor került rá a legfelső nyolcszög alaprajzú ráépítés és az azt koronázó, nagy méretű és rendkívüli minőségű, részben áttört vörösrézrel fedett barokk toronysisak. 51 méter magasságban, a sisak tetején áll a sárkány felett diadalmaskodó Szent Mihály arkangyal szobra, melyet 1757-ben Eller Péter pozsonyi rézműves készített. A toronynak mind a négy oldalán óralap van.

Jelenleg a toronyban régi fegyverkiállítás és a városi erőrendszer történetéről szóló kiállítás tekinthető meg. A toronyból szép kilátás nyílik az óvárosra, Pozsony nevezetes emlékeire.

Pozsonyi vár: A Duna fölé emelkedő, jellegzetes, felfordított asztal formájú, négy saroktornyos vár Pozsony szimbóluma. Szabályos négyszögletű architektúráját megelőzően már a IX. században erődítményként fontos stratégiai jelentőséggel bírt, őrizte a kereskedelmi utak békéjét, az évszázadok során számtalan fontos esemény szemtanúja. koronázási város erődítményének már a honfoglalás korában is kulcsfontosságú szerep jutott – akkor a Nagy Morva Birodalom központja -, történelmünk során ez védte az ország nyugati kapuját. Számtalan csata és offenzíva mementója, egykori erejét jelzi, hogy a tatárjárás idején bevehetetlennek bizonyult az ostromló sereg számára. Az első írásos emlék 907-ből származik (Fuldai évkönyv), mely a vár helyét említi a legendás pozsonyi csata kapcsán. Kezdetben fagerendavázas földvárként áll, várépítő királyunknak, IV. Bélának köszönhető kővárrá való átépítése.

A legjelentősebb fejlesztések Luxemburgi Zsigmond, aki gótikus stílusúvá, és Habsburg Ferdinánd, aki reneszánsz palotává építtette, nevéhez köthetőek, de a vár igazi fénykorát Mária Terézia idején élte. Uralkodása alatt, a XVIII. században barokk-rokokó stílusú külsőt nyert a várkastély.

Buda elfoglalása után, 1552-től a vár egyik tornyában, az ún. Koronatoronyban őrizték a magyar Szentkoronát egészen 1784-ig, mikor is papnevelde lett az eredeti funkcióját elvesztő várból. A később laktanyaként szolgáló vár sorsa az 1811-es hatalmas tűzvészben pecsételődött meg, a porig égett vár 150 évig romokban hevert, bár voltak kezdeményezések az újjáépítésre a XX. század elején, arra mégis csak az 1950-es évektől kerül sor. Az évtizednyi munkálatoknak köszönhetően körvonalazódik a régmúlt, ma látható rendezett formáját azonban csak a 2008-ban indult, mind a mai napig tartó hatalmas beruházási projektnek köszönheti.

Versek:

GÓG ÉS MAGÓG FIA VAGYOK ÉN...

Góg és Magóg fia vagyok én,
Hiába döngetek kaput, falat
S mégis megkérdem tőletek:
Szabad-e sírni a Kárpátok alatt?

Verecke híres útján jöttem én,
Fülembe még ősmagyar dal rivall,
Szabad-e Dévénynél betörnöm
Új időknek új dalaival?

Fülembe forró ólmot öntsetek
Legyek az új, az énekes Vazul,
Ne halljam az élet új dalait,
Tiporjatok reám durván, gazul.

De addig sírva, kínban, mit se várva
Mégiscsak száll új szárnyakon a dal
S ha elátkozsa százszor Pusztaszer,
Mégis győztes, mégis új és magyar.

CSÁK MÁTÉ FÖLDJÉN

Nyakatokon vad, úri tatárok
S mégis büszke a ti fejetek.
Frissek a vérben, nagyok a hitben,
Csák Máté földjén ti vagytok az Isten.
Előre, magyar proletárok.

Ami csak szépség s ami reménység,
Mind ti vagytok a Tisza körül.
Nincs a világon még annyi bánat
S annyi láncosa nincs még a világnak,
Mint itt és nincs annyi nagy éhség.

Éhe kenyérnek, éhe a Szónak,
Éhe a Szépnek hajt titeket.
Nagyobb igaza sohse volt népnek,
Hitványabb Nérók még seholy éltek.
Vagytok: a Ma, vagytok: a Holnap.

Én, beteg ember, csupáncsak várok,
Vitézlő harcos nem lehetek.
De szíveteket megérdemeltem,
Veletek száguld, vív, ujjong a lelkem:
Véreim, magyar proletárok.